

Voor sociaal-liberaal activeringsbeleid dat werkt

De slimste bezuiniging is geen bezuiniging, maar een decentralisatie. In de nasleep van de Eurocrisis moest het 'huishoudboekje' op orde worden gebracht. Kabinet-Rutte II wist daar wel raad mee. Om financiële ruimte te creëren hevelde het kabinet dure taken over van het Rijk naar de gemeenten. Zo staan die taken niet meer op de rijksbegroting. Ombuiging voltooid.

TEKST XANDER PRIJS

Zelf beargumenteerde het kabinet dat het slim is om bijvoorbeeld de sociale bijstand te organiseren in de bestuurslaag die het dichtst bij de mensen staat. De gemeente kan namelijk beter inschatten wat een bijstandsgerechtigde nodig heeft dan een ambtenaar op het ministerie. Per 1 januari 2015 was de invoering van de Participatiewet, de Wet Maatschappelijke Ondersteuning, en de Jeugdwet een feit. Dit had niet alleen verstrekkingen gevolgen voor de gemeentelijke begrotingen, maar stelde lokale volksvertegenwoordigers ook voor lastige ideologische keuzes.

Met name de Participatiewet blijkt een ideologisch mijnenveld. Het doel van de Participatiewet is om iedereen die kan werken aan het werk te krijgen, ook mensen met een arbeidsbeperking. Dit doel probeert men te bereiken door beleid te voeren gericht op de 'activering' van de bijstandsgerechtigde. Zo is er een sollicitatieplicht, moet er een verplichte tegenprestatie aan de maatschappij geleverd worden, en is een paar euro bijverdienen uit den boze. Als we het maar zo oncomfortabel mogelijk maken om door het sociale vangnet opgevangen te worden, dan klim je er sneller uit. Althans, dat is de gedachte.

“Een verplichte tegenprestatie helpt mensen niet om zichzelf te ontwikkelen”

Los van het feit dat dit strenge beleid niet succesvol is gebleken om mensen aan het werk te krijgen, is het onwenselijk om het beleid op deze manier in te richten. Neem de verplichte tegenprestatie. Omdat je leeft van belastinggeld moet je iets terug doen voor de maatschappij: papier prikken voor je centen. Hier wordt wederkerigheid verondersteld, wat niet in de verzorgingsfunctie van de verzorgingsstaat thuishoort. De verzorgingsfunctie houdt namelijk in dat de overheid mensen helpt die – al dan niet tijdelijk – niet voor zichzelf kunnen zorgen.

Daarnaast helpt een verplichte tegenprestatie mensen niet om zichzelf te ontwikkelen, noch om uit de bijstand te komen. Als sociaal-liberalen hebben we idealen als vrijheid en autonomie hoog in het vaandel staan. De overheid moet mensen in staat stellen kansen te grijpen, en op de been helpen wanneer ze vallen en zelf niet in staat zijn op te staan. Niet dwingen, maar helpen. Precies daar gaat het fout. De verplichte tegenprestatie in de bijstand dwingt mensen iets voor de maatschappij terug te doen, maar stelt ze nauwelijks in staat hun eigen situatie te verbeteren. Weg autonomie.

De participatiewet is een duidelijk voorbeeld van hoe politieke visie doorwerkt in beleid. Geloof je dat de mens tot weinig goeds geneigd is? Dan zijn verplichte tegenprestaties en vergelijkbare maatregelen een logische zet. Vertrouw je erop dat mensen zelf goed weten hoe zij hun leven het liefst willen inrichten, dan zet je in op een sociaal-liberaal activeringsbeleid dat werkt. Benader bijstandsgerechtigden actief, help ze zichzelf te ontplooiën. Bied mensen de mogelijkheid zich om en bij te scholen. Stimuleer ze maximaal, maar verplicht ze niets. ■

COLUMN

Xander Prijs,
wetenschappelijk
mederwerker bij de
Van Mierlo Stichting.

**Meer weten over
Xanders onderzoek?**
Kijk dan op
[vanmierlostichting.nl!](http://vanmierlostichting.nl)